

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
Кафедра економіки та фінансів

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 18. Фінанси, гроші та кредит

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Освітня програма: «Менеджмент організацій»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Рівне – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за освітньою програмою «Менеджмент організацій» зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Розробник: к.е.н., доцент Коваль Л.А.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри економіки та фінансів.

Протокол від «27» 08 2020 р. № 1.

Завідувач кафедри економіки та фінансів д.е.н., проф. Борейко В.І.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Менеджмент організацій»

Гарант освітньої програми к.е.н., доц. Никончук В.М.

Схвалено навчально-методичною комісією економічного факультету.

Протокол від «28» 08 2020 р. № 1.

Голова навчально-методичної комісії к.е.н. Демидюк С.М.

© Коваль Л.А., 2020 рік

© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», 2020 рік

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язковий компонент освітньої програми	
Змістових модулів – 2	спеціальність 073 «Менеджмент» Освітня програма «Менеджмент організацій»	Рік підготовки:	
		1-й	1 -й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: – 10 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання год. -	
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні системи базових знань з теорії фінансів, грошей, кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків як теоретичної основи державної монетарної, валютної, податкової та бюджетної політики розвитку банківської справи та ринку фінансових послуг; формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації фінансових відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях. Визначення сутності і форм прояву грошових і фінансових відносин, механізмів їх регулювання в державі і на рівні суб'єктів господарювання, засвоєння закону грошового обігу, розуміння механізмів його дії, наслідків встановлення кон'юнктури на фінансовому ринку і вибору відповідних фінансових інструментів для ефективного розвитку бізнесу і поліпшення соціально-економічного стану в країні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення навчальної дисципліни є сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, роль в процесі становлення ринкової економіки, склад кредитної системи і функцій її окремих компонентів, а також актуальні проблеми грошового обороту та кредитування.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: визначення сутності і форм прояву грошових і фінансових відносин, механізмів їх регулювання в державі і на рівні суб'єктів господарювання, засвоєння закону грошового обігу, розуміння механізмів його дії, наслідків встановлення кон'юнктури на фінансовому ринку і вибору відповідних фінансових інструментів для ефективного розвитку бізнесу і поліпшення соціально-економічного стану в країні.

Результатом навчання за дисципліною є набуття студентами відповідно до освітньо-професійної програми таких **компетентностей**:

- ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні володіти **програмними результатами**:

- ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- сутність, функції та роль грошей і кредиту;
- механізм функціонування грошової системи в ринковій економіці; закономірності функціонування валютного ринку і валютної системи, грошового ринку;
- роль, специфіку та практику використання грошово-кредитної політики центрального банку;
- напрями діяльності банків та небанківських фінансових інститутів;
- грошово-кредитне обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- класифікувати банківські кредити за їх видами та формами;
- застосовувати механізм функціонування грошової системи, валютного ринку і валютної системи, грошового ринку в ринковій економіці;
- виконувати розрахунки, пов'язані з грошово-кредитним обслуговуванням суб'єктів господарювання та населення в Україні;
- оцінювати конкретні економічні ситуації на грошово-кредитному ринку;
- користуватися методами економічного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Сутність, функції грошей та грошовий оборот

Тема 1. Необхідність, сутність та еволюція грошей.

Мета і завдання курсу «Фінанси, гроші та кредит». Етимологія слова «гроші». Гроші, як економічна категорія. Процес виникнення грошей. Рационалістична і еволюційна наукові концепції походження грошей та наслідки їх застосування. Процес виникнення грошей.

Література: основна: 3, 5; допоміжна: 2, 3, 7.

Тема 2. Функції грошей. Види грошей та їх вартість.

П'ять основних функцій грошей. Форми грошей за критерієм матеріально-речового змісту-повноцінні і неповноцінні гроші. Еволюція форм і видів грошей. Види готівкових і безготівкових грошей. Відмінності золотих грошей від паперових. Види кредитних грошей. Вартість грошей.

Література: основна: 3, 5; допоміжна: 2, 3, 7.

Тема 3. Грошовий оборот: структура та закони його регулювання.

Сутність і структура грошового обороту. Мікро- і макроекономічний аспекти грошового обороту. Модель сукупного грошового обороту і грошові потоки. Грошова маса і її елементи. Контроль за грошовою масою як частина економічної політики держав. Характеристика грошової маси. Грошові агрегати та їх економічний зміст. Структура української грошової маси. Грошова база. Швидкість обігу грошей. Чинники, що впливають на швидкість грошової бази. Закон грошового обігу. Грошово-кредитний мультиплікатор. Фактори впливу на мультиплікатор. Методи стабілізації грошей.

Література: основна: 3, 5; допоміжна: 2, 3, 7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Грошовий ринок, грошові системи, інфляція і кредит

Тема 4. Грошові системи, їх елементи та типи

Економічна сутність грошової системи. Складові грошової системи. Грошова одиниця. Українська гривня. Види державних грошових знаків в Україні. Валютний курс як співвідношення між грошовими одиницями різних країн. Види курсів. Порядок емісії та обігу грошових знаків. Регламентація безготівкового грошового обороту. Центральний банк як основний елемент грошової системи та валютного регулювання країни. Типи грошових систем за різними ознаками. Види грошово-кредитної політики. Етапи творення грошової системи України.

Література: основна: 3, 5; допоміжна: 2, 3, 7.

Тема 5. Інфляція: сутність, причини, типи, способи подолання

Економічна сутність інфляції і форми її прояву. Причини її утворення. Типи інфляції. Характеристика української інфляції 90-х рр. ХХ ст. Способи

подолання інфляції Вимірювання рівня інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Способи подолання інфляції.

Література: основна: 3, 5; допоміжна: 2, 3, 7.

Тема 6. Кредит: форми і види

Економічна сутність кредиту. Основні принципи банківського кредитування. Функції кредиту. Товарна і грошова форми кредиту. Види кредитів. Види банківського кредиту. Відсоток за кредит Нарахування плати за кредитами. Специфіка кредитування сільськогосподарських підприємств.

Література: основна: 3, 5, 7; допоміжна: 2, 3, 4, 7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Сутність фінансів, фінансова система, фінансова політика та державні фінанси

Тема 7. Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві

Етимологія слова «фінанси». Економічні передумови та історичний аспект виникнення фінансів. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин. Суб'єкти цих відносин. Сутність фінансів та їхні функції. Роль фінансів як регулятора економічних та соціальних процесів у суспільстві.

Література: основна: 8, 9, 10, 11, 12; допоміжна: 7, 8, 11.

Тема 8. Фінансова система і фінансова політика

Сутність фінансової системи і принципи її структурування. Внутрішня будова фінансової системи. Сфери і ланки фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи держави. Державне регулювання фінансових відносин. Система управління фінансами в Україні. Функції основних суб'єктів управління фінансами в Україні: Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби, Державного казначейства, Рахункової палати, Пенсійного фонду та ін. фондів загальнодержавного соціального страхування, Національного банку України, Державного комітету з цінних паперів та фондового ринку, Міжбанківської валютної біржі, Ліги страховиків України та ін. Сутність, види і значення фінансової політики Складові фінансової політики держави. Форми і методи реалізації фінансової політики та її складових у різних сферах. Поняття фінансового механізму та його елементи і роль у реалізації фінансової політики. Методи, важелі та інструменти фінансового механізму.

Література: основна: 8, 9, 10, 11, 12; допоміжна: 7, 8, 11.

Тема 9. Державні фінанси, бюджет та бюджетна система

Сутність державних фінансів. Ланки державних фінансів. Державні доходи, державні видатки, державний кредит. Рівні державних фінансів. Державний бюджет: сутність і призначення. Структура доходів і видатків Державного бюджету. Бюджетна система України.

Література: основна: 1, 8, 9, 10, 11, 12; допоміжна: 7, 8, 11.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Страхування, страховий ринок, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок

Тема 10. Страхування та страховий ринок

Класифікація ризиків та їх страхування. Економічна природа та призначення страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Система страхових фондів. Суб'єкти та об'єкти. Види та форми страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми. Особисте страхування, його форми і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Страхування відповідальності. Ринок страхових послуг України та його характеристика.

Література: основна: 1, 2, 12; допоміжна: 6, 7, 8, 12.

Тема 11. Фінанси домогосподарств

Сутність домогосподарств. Їх динаміка та структура в Україні. Фінансові ресурси домогосподарств та їх структура. Бюджет домогосподарств. Джерела формування фінансових ресурсів домогосподарств. Напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств. Заощадження домогосподарств і фактори впливу на них.

Література: основна: 1, 2, 12; допоміжна: 6, 7, 8, 12.

Тема 12. Фінансовий ринок

Сутність, призначення, функції та структурування ринку за різними ознаками Види діяльності на ринку цінних паперів. Характеристика суб'єктів фінансового ринку. Фінансові інструменти як об'єкти фінансового ринку . Ринок фінансових послуг в Україні та характеристика його сегментів.

Література: основна: 1, 2, 12; допоміжна: 6, 7, 8, 12.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
Змістовий модуль 1. Сутність, функції грошей та грошовий оборот								
Тема 1. Необхідність, сутність та еволюція грошей	5	1		4	5	2		3
Тема 2. Функції грошей. Види грошей та їх вартість	8	2	1	5	8			8
Тема 3. Грошовий оборот: структура та закони його регулювання	7	1	1	5	7		2	5
Разом за змістовим модулем 1	20	4	2	14	20	2	2	16
Змістовий модуль 2. Грошовий ринок, грошові системи, інфляція і кредит								
Тема 4. Грошові системи, їх елементи та типи	8	2	1	5	8	2		6
Тема 5. Інфляція: сутність, причини, типи, способи подолання	6	2		4	6			6
Тема 6. Кредит: форми і види	8	2	1	5	8		2	6
Разом за змістовим модулем 2	22	6	2	14	22	2	2	18
Змістовий модуль 3. Сутність фінансів, фінансова система, фінансова політика та державні фінанси								
Тема 7. Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві	8	2	1	5	8			8
Тема 8. Фінансова система і фінансова політика	6	1		5	6	2		4
Тема 9. Державні фінанси, бюджет та бюджетна система	6	1	1	4	6			6
Разом за змістовим модулем 3	20	4	2	14	20	2		18
Змістовий модуль 4. Страхування, страховий ринок, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок								
Тема 10. Страхування та страховий ринок	9	2	1	6	9			9
Тема 11. Фінанси домогосподарств	10	2	2	6	10			10
Тема 12. Фінансовий ринок	9	2	1	6	9			9
Разом за змістовим модулем 4	28	6	4	18	28			28
Усього годин	90	20	10	60	90	6	4	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Необхідність, сутність та еволюція грошей	
2.	Тема 2. Функції грошей. Види грошей та їх вартість	1
3.	Тема 3. Грошовий оборот: структура та закони його регулювання	1
4.	Тема 4. Грошові системи, їх елементи та типи	1
5.	Тема 5. Інфляція: сутність, причини, типи, способи подолання	
6.	Тема 6. Кредит: форми і види	1
7.	Тема 7. Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві	1
8.	Тема 8. Фінансова система і фінансова політика	
9.	Тема 9. Державні фінанси, бюджет та бюджетна система	1
10.	Тема 10. Страхування та страховий ринок	1
11.	Тема 11. Фінанси домогосподарств	2
12.	Тема 12. Фінансовий ринок	1
Разом		10

Змістовий модуль 1. Загальні основи теорії конкурентного ринку

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Питання для обговорення

1. Розкрийте економічну сутність фінансів як категорії.
2. Сутність фінансів: концепції, ознаки, функції.
3. Генезис фінансів: причини виникнення фінансів, етапи розвитку.
4. Визначити основні концептуальні підходи, які впливають на розбіжність позицій із приводу сутності фінансів.
5. Зміст фінансових відносин: суб'єкти та об'єкти, моделі фінансових відносин в суспільстві.
6. Фінансові ресурси як носій фінансових відносин
7. Дискусійні питання функцій фінансів.

Література: основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 2. Фінансовий механізм та фінансова політика

Питання для обговорення

1. Суть фінансового механізму і його складові елементи.
2. Фінансові важелі, стимули, санкції.
3. Організаційна структура і правовий режим фінансового механізму.
4. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
5. Сутність та завдання фінансової політики.
6. Складові фінансової політики: монетарна і фіскальна політика, фінансова політика у сферах фондового та страхового ринку, у сфері міжбюджетних фінансів, боргова політика.
7. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
8. Напрями реалізації фінансової політики: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності.

Література: основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 5, 9.

Тема 3. Фінансова система

Питання для обговорення

1. Суть і поняття фінансової системи країни.
2. Структура фінансової системи України.
3. Принципи побудови фінансової системи.
4. Сфери та ланки фінансових відносин: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси.
5. Фінансовий ринок як забезпечуюча ланка фінансової системи.
6. Організаційна структура фінансової системи.
7. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки

Література: основна: 1, 2, 5, 7; допоміжна: 1, 3, 7.

Тема 4. Сутність та функції грошей

Питання для обговорення

1. Концепції походження грошей.
2. Роль держави у творенні грошей.
3. Сутність грошей.
4. Форми грошей та їх еволюція.
5. Повноцінні гроші: сутність, еволюція.
6. Сутність та кредитна природа неповноцінних грошей.
7. Розвиток неповноцінних грошових форм.
8. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси.
9. Проблема функцій грошей в економічній теорії.
10. Суть, сфера використання та особливості реалізації функцій міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження, світових грошей.
11. Взаємозв'язок функцій грошей.
12. Вплив на функції грошей зміни вартості грошей.

Література: основна: 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 2, 6.

Тема 5. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує

Питання для обговорення

1. Сутність та економічна основа грошового обороту.
2. Модель грошового обороту.
3. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.
4. Сектор грошового обігу, сектор фіскально-бюджетного обороту, сектор кредитного обороту.
5. Сектори готівкового та безготівкового обороту.
6. Маса грошей в обороті. Грошова маса: поняття, класифікація.
7. Вплив зміни грошової маси на економічні процеси.
8. Грошові агрегати: поняття, характеристика. Грошова база.
9. Швидкість обігу грошей: поняття; методи розрахунку; фактори, що її визначають.
10. Закон грошового обігу: сутність, вимоги та наслідки їх порушення.
11. Механізм зміни маси грошей в обороті.

12. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційними банками.

Література: основна: 2, 3, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 9.

Тема 6. Грошові системи

Питання для обговорення

1. Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи національної грошової системи.

2. Види грошових систем та їх еволюція.

3. Системи металевого та паперово-кредитного обігу.

4. Необхідність створення грошової системи.

5. Створення та розвиток грошової системи України.

6. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

7. Організаційна структура платіжної системи. Якісні характеристики платіжної системи.

8. Монетарна політика – ключовий механізм грошової системи.

9. Методи державного регулювання грошового обороту та грошового ринку.

Література: основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5.

Тема 7. Інфляція та грошові реформи

Питання для обговорення

1. Сутність та форми прояву інфляції.

2. Види інфляції за формою прояву; за темпами знецінення грошей; за чинниками, що спричиняють інфляційний процес.

3. Методи державного регулювання інфляції.

4. Заходи антиінфляційної політики ринкового спрямування.

5. Особливості інфляційного процесу в Україні.

6. Грошова реформа як складовий елемент антиінфляційних заходів.

7. Сутність грошової реформи.

8. Види грошових реформ за глибиною реформаційних заходів, за характером обміну старих грошей на нові, за порядком введення в обіг нових грошей.

9. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Література: основна: 1, 2, 5; допоміжна: 1, 3, 5, 7.

Тема 8. Сутність та форми прояву інфляції.

Питання для обговорення

1. Сутність кредиту.

2. Теоретичні концепції кредиту.

3. Натуралістична теорія кредиту.

4. Капіталотворча теорія кредиту.

5. Об'єкт та суб'єкти кредитних відносин.

6. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту.

7. Функції кредиту.

8. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.
9. Стадії та закономірності руху кредиту.
10. Принципи кредитування.

Література: основна: 1, 4, 5, 7; допоміжна: 1, 2, 6.

Тема 9. Теоретичні засади діяльності комерційних банків. Центральні банки в системі монетарного та банківського управління

Питання для обговорення

1. Комерційні банки: поняття, призначення, класифікація.
2. Походження та розвиток комерційних банків.
3. Основи організації та особливості діяльності комерційних банків.
4. Операції та послуги комерційних банків.
5. Сутність та класифікація банківських операцій. Пасивні операції комерційних банків. Активні операції банків.
6. Банківські послуги: поняття, класифікація, характеристика.
7. Стабільність банків і механізм її забезпечення.
8. Економічні нормативи діяльності комерційних банків.
9. Прибутковість як елемент банківської стабільності.
10. Становлення та розвиток комерційних банків в Україні.

Література: основна: 1, 2, 5, 7; допоміжна: 1, 3, 9.

Тема 10. Податкова та бюджетна система

Питання для обговорення

1. Роль податків у фіскальній політиці держави.
2. Класифікація податків, її ознаки
3. Податкова система: поняття, основи побудови.
4. Принципи й методи оподаткування.
5. Податкова система України.
6. Податкова політика.
7. Сучасні податкові системи зарубіжних країн.
8. Економічна природа і суть бюджету.
9. Бюджет як економічна та юридична категорія.
10. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Література: основна: 1, 2, 4, 8; допоміжна: 1, 3, 5.

Тема 11. Державний бюджет, доходи та видатки державного бюджету. Державний кредит і державний борг

Питання для обговорення

1. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади.
2. Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України.
3. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура
4. Основні напрямки використання бюджетних коштів.
5. Видатки державного бюджету на соціальний захист населення.

6. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населення та фінансування галузей соціальної сфери.

7. Державні видатки, пов'язані з регулюванням економіки.

8. Фінансова підтримка суб'єктів народного господарства.

9. Роль бюджету в здійсненні інвестиційних програм.

10. Фінансова підтримка малого бізнесу.

Література: основна: 1, 2, 5, 7; допоміжна: 1, 3, 5.

Тема 12. Страхування та страховий ринок

Питання для обговорення

1. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва.

2. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

3. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів.

5. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику.

6. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

7. Поняття страхового ринку.

8. Організаційні форми існування страхових компаній.

9. Учасники страхового ринку. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Література: основна: 1, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5.

6. Самостійна робота

Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Сутність, функції грошей та грошовий оборот				
Тема 1. Необхідність, сутність та еволюція грошей	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Експрес опитування, тести	основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 5, 9.	5
Тема 2. Функції грошей. Види грошей та їх вартість	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Тести, практичні завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 5, 9.	5
Тема 3. Грошовий оборот: структура та закони його регулювання	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, есе, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 5, 9.	5
Змістовий модуль 2. Грошовий ринок, грошові системи, інфляція і кредит				
Тема 4. Грошові системи, їх елементи та типи	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 2, 5, 7, 8, 11; допоміжна: 1, 2, 5, 12.	5
Тема 5. Інфляція: сутність, причини, типи, способи подолання	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 9.	5
Тема 6. Кредит: форми і види	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 12.	5
Змістовий модуль 3. Сутність фінансів, фінансова система, фінансова політика та державні фінанси				
Тема 7. Сутність фінансів, їхні функції та роль у суспільстві	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 9.	5
Тема 8. Фінансова система і фінансова політика	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 12.	5
Тема 9. Державні фінанси, бюджет та бюджетна система	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, есе, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 12.	5
Змістовий модуль 4. Страхування, страховий ринок, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок				
Тема 10. Страхування та страховий ринок	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 9.	5
Тема 11. Фінанси домогосподарств	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, практичні завдання, тестові завдання	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 12.	5
Тема 12. Фінансовий ринок	Вивчення лекційного матеріалу, виконання практичного завдання	Кейси, есе, доповідь	основна: 1, 2, 5, 7, 8; допоміжна: 1, 3, 5, 12.	5

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни. Виконання індивідуального завдання є важливим етапом у підготовці та складанні іспиту з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит».

Виконання завдань індивідуальної роботи *дає можливість установити:*

- здатність студента до самостійної науково-дослідної і практичної діяльності;
- уміння студента використовувати теоретичні знання і застосовувати їх для вирішення конкретних завдань;
- здатність студента збирати, систематизувати, узагальнювати й аналізувати теоретичні й емпіричні дані;
- уміння студента коротко, логічно й у доступній формі викласти основні положення контрольної роботи, висновки і рекомендації.

Загальні вимоги до студентів при підготовці до індивідуальної роботи передбачають:

- оволодіння теоретичними знаннями щодо планування, організації наукового дослідження та практичними навичками його реалізації.
- формування широкого наукового і загальнокультурного кругозору.
- уміння аналізувати наукову літературу.
- здатність здійснити свій внесок у розробку даної теми.
- уміння коротко, логічно викласти свої думки, хід і результати аналізу наукових джерел.

Виконання, оформлення та захист індивідуальної здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Теми індивідуальних робіт

1. Основні положення раціоналістичної концепції походження грошей.
2. Еволюційна концепція походження грошей, передумови її виникнення та представники.
3. Порівняння раціоналістичної та еволюційної концепцій походження грошей. Спільні й відмінні риси.
4. Характеристика властивостей грошей.
5. Суть бартерного обміну. Оцінка позитивних і негативних ознак. Причини та передумови трансформації бартерного обміну в грошовий.
6. Гроші як загальноюартісний еквівалент. Переваги грошей над іншими формами обміну.
7. Роль грошей як загальноюартісного еквівалента у період розвитку ринкових відносин в Україні.
8. Визначення і характеристика функцій грошей як міри вартості та засобу обігу.
9. Аналіз функцій грошей як засобу платежу та засобу накопичення.

10. Поняття світових грошей їх функції та роль у міжнародному обміні.
13. Електронні гроші в Україні.
14. Поняття попиту та пропозиції на грошовому ринку. Рівновага на грошовому ринку.
15. Роль банківської системи в формуванні пропозиції грошей.
16. Канали прямого й опосередкованого фінансування на грошовому ринку.
17. Утворення грошей комерційними банками (норма обов'язкового резервування, грошова база, ефект кредитного мультиплікатора).
18. Міжбанківська валютна біржа України та її вплив на грошовий ринок.
19. Процес створення грошової системи в Україні. Методи проведення грошової реформи в Україні.
20. Номіналістичне трактування теорії грошей. Оцінка концепції та представники.
21. Характеристика металістичної теорії грошей. Аналіз помилок меркантилістів. Маржиналізм як методологічна основа сучасних теорій грошових відносин.
22. Кредитна система України та проблеми її розвитку.
23. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки.
24. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту. Монетизація валового внутрішнього продукту.
25. Державний борг України та механізм його обслуговування.
26. Особливості організації фінансів підприємств різних організаційно-правових форм господарювання.
27. Фондовий ринок в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
28. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів.
29. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній
30. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Добродійні фонди.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
			для екзамену, курсової роботи, практики
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» включає:

1. Опорний конспект лекцій.
2. Навчально-методичні посібники у локальній мережі університету.
3. Матеріали для самостійного опрацювання.
4. Мультимедійні матеріали.
5. Тестові завдання.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Александрова М. М., Виговська Н. Г. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки: колективна монографія. Житомир: ПП «Рута», 2012. 416 с.
2. Васенка В. К. Фінансове посередництво: проблеми і перспективи розвитку: колективна монографія. Вид-во ПП Чабаненко Ю.А., 2009. 450 с.
3. Савлука М. І. Гроші та кредит: Підручник. К.: КНЕУ, 2001.
4. Давиденко Н. М., Данилевська – Жугунісова О. Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП «Компринт», 2014р. 544с.
5. Демківський А. В. Гроші та кредит. Навч. посіб. К.: Дакор, 2007. 528 с.
6. Лук'янов В. С. Сучасні фінансові ринки. К.: Знання, 2013. 479с.
7. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 608 с.
8. Говорушко Т. А. Фінанси для фінансистів: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 612с.
9. Юрія С. І., Федосова В. М. Фінанси. Підручник. 2008. 611 с.
10. Фінанси: курс для фінансистів. Підручник/ За ред. Буряка П.Ю, Жихор О.Б. К.: Знання, 2010. 528 с.
11. Буряка П. Ю, Жихор О. Б. Фінанси: курс для фінансистів. К.: Знання, 2010. 528 с.
12. Худолій Л.М.Теорія фінансів. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003. 252 с.

Допоміжна:

1. Бюджетний Кодекс України
2. Грушко В. І., Сова О. Ю. Гроші та кредит: підручник. К.: Знання, 2011.
3. Колодізев О. М., Колесніченко В. Ф. Гроші та кредит: підручник. К.: Знання, 2010. 615 с.
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.2001 зі змінами і доповненнями // Закони України. К:1996. Т.1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> .
5. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996.зі змінами і доповненнями: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0% B2% D1% 80#Text>.
6. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.91№1201-ХІІ/ Відомості Верховної Ради України. 1998. № 16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-12#Text>.
7. Коваленко Д. І., Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика. Знання, 2010. 615 с.
8. Лук'янов В. С. Сучасні фінансові ринки. К.: Знання, 2013. 479 с.
9. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 608 с.
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. К.: «Юридичний світ». 2011. 576 с.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

11. Александрова М. М., Виговська Н. Г. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки: колективна монографія. Житомир: ПП «Рута», 2012. 416 с.

12. Васенко В. К. Фінансове посередництво: проблеми і перспективи розвитку: колективна монографія. Черкаси: Вид-во ПП Чабаненко Ю.А., 2009. 450 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України : [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <https://mof.gov.ua/uk>.
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України: <http://www.me.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерства праці та соціальної політики України: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної податкової служби: <https://tax.gov.ua/> .
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
8. Цифрова бібліотека ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука»: <http://dspace2.regi.rovno.ua:8088>.